

Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Kaheksas aruanne majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse kohta“

(2022/C 498/09)

Raportöör: Nathalie SARRABEZOLLES (FR/PES), Finistère'i departemanguvolikogu liige

Viitedokumendid: Komisjoni teatis Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele kaheksanda ühtekuuluvusaruande kohta „Ühtekuuluvus Euroopas teel 2050. aasta poole“

SWD(2022) 24 final

COM(2022) 34 final

POLIITIKASOOVITUSED

EUROOPA REGIOONIDE KOMITEE (RK)

1. väljendab heameelt kaheksanda ühtekuuluvusaruande avaldamise üle, milles tuuakse välja nii peamised arengusuundumused kui ka territoriaalsed erinevused, mis iseloomustavad Euroopa piirkondi viimasel kümnendil, ning pannakse alus arutelule ühtekuuluvuspoliitika tuleviku üle pärast 2027. aastat;
2. jagab Euroopa Komisjoni analüüsi Euroopa Liidu ajaloolise olukorra kohta: COVID-19 pandeemia ning aruandes kirjeldatud olulised uued suundumused, nagu kliimamuutused ja digitaalne hüperühendus, on uued territoriaalse ebavõrdsuse allikad ja võivad Euroopas soodustada nn rahulolematuse geograafiat;
3. märgib, et lähenemisprotsessi aeglane taasalustamine viimastel aastatel varjab väga erinevaid suundumusi: mitmetes Lõuna- ja Loode-Euroopa vähem arenenud piirkondades ning üleminekupiirkondades on majanduskasv olnud väike või negatiivne. Samal ajal iseloomustab idas piirkondade majanduskasvu mõnikord jätkuvalt suur erinevus pealinnapiirkonna ja muude piirkondade vahel;
4. rõhutab Brexiti mõju Euroopa majandusele, eelkõige piirkondadevahelisele koostööle, teadusuuringute ja koolituse ökosüsteemidele ja paljude Euroopa piirkondade demograafiale;
5. märgib vajadust ühtekuuluvuse järele Euroopas, mida teravdab sõda Ukrainas – Euroopa piiridel;
6. kutsub seetõttu komisjoni üles avatud ja strateegilisele arutelule ühtekuuluvuspoliitika rolli üle pärast 2027. aastat Euroopa poliitika kontekstis;

Ühtekuuluvuspoliitika kui pikaajaline arengupoliitika

7. on seisukohal, et ühtekuuluvusaruandes tuvastatud piirkondlikud erinevused tugevdavad täielikult aluslepingutes määratletud ühtekuuluvuspoliitika legitiimsust, nimelt vähendada jõukuse ja arengu erinevusi ELi piirkondade vahel;
8. tunneb seetõttu heameelt ühtekuuluvusaruandes esitatud analüüsi üle 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitika mõju kohta investeringutele kogu Euroopa Liidu territooriumil;
9. märgib, et riiklike investeringute vähenemise tõttu on ühtekuuluvuspoliitikal olnud sageli oluline roll avaliku sektori investeringute piisava taseme säilitamisel;
10. tuletab meelde, et ühtekuuluvuspoliitika raames toetatavate investeringute positiivne mõju on pikas perspektiivis kinnitust leidnud, nagu on rõhutatud ühtekuuluvusaruande 9. peatükis;
11. toonitab, et ühtekuuluvuspoliitikale omane programmitöö kord võimaldab rahastada teatavaid projekte kuni kolm aastat pärast programmitöö perioodi lõppu, mistõttu ei ole neid võimalik võrrelda teiste otsese eelarve täitmise alla kuuluvate Euroopa programmidega;

12. rõhutab ühtekuuluvuspoliitika tõhusust COVID-19 pandeemia kriisiga toime tulemisel, eelkõige paindlikkusmeetmete kaudu, mis võeti kasutusele 2020. aasta aprillis (kaks koroonaviirusele reageerimise investeerimisalgatuse paketti);

13. peab siiski oluliseks, et ühtekuuluvuspoliitika keskenduks jätkuvalt territoriaalse, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamisele Euroopas;

„Ühtekuuluvuse mittekahjustamise“ mõiste määratlus

14. näeb võimalusi seoses uue kontseptsiooni lisamisega ühtekuuluvusaruandesse, eesmärgiga laiendada ühtekuuluvuspoliitika üldist lähenemisviisi kõigile Euroopa avaliku poliitika valdkondadele, millel on territoriaalne mõju;

15. rõhutab, et see põhimõte toetab täielikult Euroopa Regioonide Komitee algatust näidata majandusliku, sotsiaalse ja territoriaalse ühtekuuluvuse rolli Euroopa Liidu põhiväärtusena;

16. on seisukohal, et see põhimõte võimaldaks mis tahes Euroopa poliitikas võtta arvesse Euroopa Liidu piirkondlike olude tegelikku mitmekesisust, suurendada selle tõhusust ja parandada liidu tegevuse nähtavust kodanike hulgas;

17. ei nõustu siiski selle kontseptsiooni äärmiselt kitsendava tõlgendusega, mille kohaselt kohaldatakse kõnealust põhimõtet üksnes rakenduskavade tasandil, mitte isegi partnerluslepingu tasandil. Komitee kordab Euroopa Komisjonile, et ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõtet kohaldataks kõigi Euroopa poliitikavaldkondade suhtes, et vähendada teatavate Euroopa poliitikavaldkondade või programmide ühtekuuluvust kahjustavat mõju;

18. toetab tugevalt ühtekuuluvusaruandes nimetatud vajadust, et taaste- ja vastupidavusrahastu toetaks ühtekuuluvust Euroopas;

19. kutsub liikmesriike ja Euroopa Komisjoni üles tagama, et taaste- ja vastupidavusrahastu ja selle võimalik järglane integreeriks vahetult ühtekuuluvuspoliitika lähenemisviisi, mis põhineb mitmetasandilisel valitsemisel ja partnerlusel;

20. rõhutab lisaks vajadust ühtekuuluvuspoliitika ja programmi „Euroopa horisont“ parema kooskõla ja nendevahelise suurema koostoime järele, eesmärgiga tugevdada innovatsiooni kõigis Euroopa piirkondades, et arendada seeläbi piirkondade teadus- ja innovatsioonisuutlikkust, mis võimaldab ELil konkureerida üleilmsel tasandil, investeerides piirkondliku tippaseme saavutamisse, ning võib olla lahenduseks arengulõksu sattunud keskmise sissetulekuga piirkondadele;

21. juhib tähelepanu sellele, kui võrd oluline on, et arengulõksu sattunud keskmise sissetulekuga piirkondadele antakse eritoetust kas nende kuulumise tõttu vahepealsete piirkondade kategooriasse või tänu lihtsamale juurdepääsule territoriaalse koostöö vahenditele innovatsiooni valdkonnas;

22. nõuab aruka spetsialiseerumise strateegial rajaneva lähenemisviisi tugevdamist, et suurendada konkurentsivõimet ja innovatsiooni ökosüsteemi kohapõhiste poliitikameetmete ja tõhusama territoriaalse koostöö abil;

23. palub Euroopa Komisjonil määratleda mõiste „ühtekuuluvuse mittekahjustamine“ ja muuta see tõeliseks mehhanismiks, mille abil saab hinnata Euroopa poliitika mõju Euroopa ühtekuuluvusele; soovib sellesse mehhanismi lisada teatises „Maapiirkondade arengu pikaajaline visioon“ sätestatud maapiirkondadele avalduva mõju hindamine, et võtta arvesse nende piirkondade eripära; kutsub komisjoni üles töötama välja konkreetsed suunised selle põhimõtte konkreetseks rakendamiseks, sealhulgas õigusakti abil, pärast konsulteerimist Euroopa Regioonide Komiteega;

Ühtekuuluvuspoliitika pikaajalise Euroopa strateegia keskmes

24. toonitab, et kuigi ühtekuuluvuspoliitika on Euroopa roheline kokkuleppe ja Euroopa sotsiaalõiguste samba saavutamise keskmes, ei ole see ise Euroopa pikaajalise strateegia osa, erinevalt 2014.–2020. aasta ühtekuuluvuspoliitikast, mis oli otseselt seotud strateegia „Euroopa 2020“ eesmärkide saavutamise ja;

25. kutsub seetõttu Euroopa Komisjoni üles koostama uue pikaajalise Euroopa strateegia aastani 2030, mis ühendaks rohe- ja digipöörde nõuded, tugevdades samal ajal ELi majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust; rõhutab, et see strateegia peaks hõlmama kõik ELi poliitikameetmed ja fondid, mis toetavad investeringuid, kooskõlas ühtekuuluvusaruandes märgitud ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõttega;

26. peab kahetsusväärseks kooskõlastamismehhanismi ja seoste puudumist taaste- ja vastupidavusrahastu ja ühtekuuluvuspoliitika vahel ning kattumise ohtu või väljatõrjumist tõelise mehhanismi puudumisel, millega kontrollitakse taaste- ja vastupidavusrahastust saadava rahastamise täiendavust;

27. rõhutab vajadust seada Euroopa investeerimispoliitika võrdsetele alustele, et vältida Euroopa eri poliitikameetmete konkureerimist kohapeal, kuna riigiabi eeskirjad moodustavad praegu takistuse ühtekuuluvuspoliitika rakendamisele võrreldes teiste poliitikavaldkondadega;

28. kutsub sellega seoses Euroopa Komisjoni üles põhjalikult kaaluma Euroopa riigiabi õigusraamistiku muutmist, et Euroopa eri programmide ja fondide toetatavate projektide suhtes kohaldataks samu eeskirju;

Ühtekuuluvuspoliitika parem integreerimine Euroopa poolaastasse

29. märgib, et ühtekuuluvusaruandes ei viidata seosele ühtekuuluvuspoliitika ja ELi majanduse juhtimise raamistiku vahel, vaatamata Euroopa poolaasta suuremale rollile ühtekuuluvuspoliitika elluviimisel programmitöö perioodil 2021–2027;

30. väljendab heameelt piirkondlikke erinevusi käsitleva uue osa lisamise üle 2022. aasta mais avaldatud Euroopa poolaasta kevadpaketi riigipõhistesse aruannetesse, eeldusel et lisamise eesmärk on üksnes tugevdada territoriaalset ühtekuuluvust Euroopas, mitte kehtestada ühtekuuluvuspoliitika pikaajalistest eesmärkidest täielikult lahutatud struktuurireforme;

31. kutsub komisjoni üles jätkama jõupingutusi, et pöörata asjaomastes riigiaruannetes ja riigipõhistes soovitustes rohkem tähelepanu Euroopa territooriume ja piirkondi mõjutavatele ohtudele territoriaalse ühtekuuluvuse osas;

32. nõuab põhjalikumalt arutelu, mille eesmärk on reformida praegust majanduspoliitika koordineerimise raamistikku, et Euroopa poolaasta eri etapid hõlmaksid ühtekuuluvuse mittekahjustamise põhimõtte ning neis kaasataks paremini kohalikke ja piirkondlikke omavalitsusi;

33. tõdeb kaheksanda ühtekuuluvusaruande põhjal, et avaliku sektori investeringute puudujääk Euroopa Liidus on varjatud võlg; kordab seetõttu oma varasemat, korduvalt esitatud üleskutset kehtestada kaasrahastamise kuldreegel, st mitte arvestada liikmesriikide ning kohalike ja piirkondlike omavalitsuste avaliku sektori kulutusi struktuuri- ja investeerimisfondide kaasrahastamisel kooskõlas ELi vastavate kaasrahastamise piirmääradega riiklike või sarnaste struktuuriliste kulutuste hulka, mis on määratletud stabiilsuse ja kasvu paktis; rõhutab, et avaliku sektori investeringud näiteks rohe-, digi- ja sotsiaalsesse üleminekusse ning Euroopa konkurentsivõime säilitamiseks, on tulevaste põlvkondade jaoks olulised, mistõttu tuleks nendega asjakohaselt tegeleda muu hulgas ELi raamatupidamiseeskirja muutmise teel;

34. kordab oma varasemates arvamustes⁽¹⁾ esitatud üleskutset koostada käitumisjuhend kohalike ja piirkondlike omavalitsuste panuse jaoks Euroopa poolaastasse. Käitumisjuhend on vajalik, et muuta kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamise kaudu Euroopa poolaasta läbipaistvamaks, kaasavamaks ja demokraatlikumaks, kuid ka tõhusamaks. See suurendab isevastutust kohalikul ja piirkondlikul tasandil, parandades seega soovitud majandusreformide elluviimist liikmesriikides;

(1) Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Euroopa COVID-19 pandeemia järgne taastekava: taaste ja vastupidavuse rahastamisvahend ning tehnilise toe rahastamisvahend“ (ELT C 440, 18.12.2020, lk 160).

Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Euroopa poolaasta ja ühtekuuluvuspoliitika: struktuurireformide kooskõlastamine pikaajaliste investeringutega“ (ELT C 275, 14.8.2019, lk 1).

Euroopa Regioonide Komitee aramus teemal „Euroopa poolaasta juhtimise parandamine: käitumisjuhend kohalike ja piirkondlike omavalitsuste kaasamiseks“ (ELT C 306, 15.9.2017, lk 24).

Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide uue strateegilise raamistiku suunas ...

35. märgib teatavat suundumust investeerimisfondide mitmekordistumise suunas Euroopa tasandil, kusjuures mõned kuuluvad eelarve otsese täitmise alla, mõned eelarve jagatud täitmise alla (nt Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid) ning mõne rakendamisel on riigil juhtroll (taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavad riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad);

36. on mures praeguse suundumuse pärast suurendada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide vahendite eraldamist teistele poliitikameetetele või programmidele, näiteks riiklikud taaste- ja vastupidavuskavad või otsese eelarve täitmise alla kuuluvad programmid, nagu programm „Euroopa horisont“; väljendab tugevat vastuseisu ühtekuuluvuspoliitika ja Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi vahendite ülekandmisele taaste- ja vastupidavusrahastule: viimane peaks ELi toimimise lepingu artikli 175 kohaselt täiendada ühtekuuluvuspoliitika püüdeid saavutada ELi toimimise lepingu artikli 174 eesmärgid, mitte vastupidi; märgib, et ühtekuuluvuspoliitika juba annab olulise panuse ELi rohelistesse investeringutesse ja energiasõltumatus saavutamisse; nendib seega, et liidu vahendite taastsentraliseerimine eelmainitud fondide kaudu taaste- ja vastupidavusrahastusse ei ole õigustatud;

37. märgib, et sellel suundumusel on kahekordselt kahjulik mõju – ühelt poolt vähendab see ühtekuuluvuspoliitika kui pikaajalise arengupoliitika tõhusust ja teiselt poolt taandab selle pelgalt eelarvepunktiks Euroopa Liidu mitmeaastasest finantsraamistikust;

38. kutsub seetõttu Euroopa Komisjoni üles töötama välja uue strateegilise raamistiku 2027. aasta järgseks perioodiks, keskendudes partnerlusele ja mitmetasandilisele valitsemisele ning nähes ette üldised sätted kõigi territoriaalse mõõtmega ELi investeerimisfondide jaoks, st Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondid, võimalik tulevane kliimameetmete sotsiaalfond, Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfond ning vajaduse korral tulevane taaste- ja vastupidavusrahastu;

39. toonitab iseäranis vajadust Euroopa Maaelu Arengu Põllumajandusfondi taasintegreerimise järele uude strateegilisse raamistikku;

40. kutsub samuti üles pöörama erilist tähelepanu Euroopa Sotsiaalfondi tulevikule, et lisada sellesse tugevam territoriaalne mõõde ning suurendada kohalike ja piirkondlike omavalitsuste rolli selle rakendamisel;

et tõeliselt lihtsustada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamist ...

41. märgib, et ühtekuuluvuspoliitika õigusraamistik aastateks 2021–2027 sisaldab märkimisväärseid lihtsustamismeetmeid, nagu lihtsustatud kuluvõimaluste pikendamine, mida tuleb pärast 2021.–2027. aasta programmitöö raames rakendamist hinnata;

42. nendib siiski, et rahaliste vahendite ning jagatud eelarve täitmise alla kuuluvate fondide rakendamise eeskirjade, tähtaegade ja viiside rohkus on viimasel ajal suurendanud halduskoormust fondide korraldusasutuste jaoks, mis tegutsevad sageli piirkondlikul tasandil;

43. märgib, et see halduskoormus põhjustab viivitusi Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamisel, mille eest peetakse sageli vastutavaks piirkondi, õhnestades ühtekuuluvuspoliitika kui tõhusa investeerimispoliitika kuvandit Euroopa kodanike silmis;

44. rõhutab piirkondade olulist rolli takistuste kõrvaldamisel Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakendamise teel ja nende sidumisel kohapõhise lähenemisviisiga, et toetada kohapõhiseid arengustrateegiaid;

45. kutsub komisjoni juba üles alustama pikaajalist aruteluprotsessi, mis kaasaks Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide korraldusasutusi piirkondlikul tasandil, et lihtsustada juhtimis-, kontrolli- ja auditieeskirju, mis tooks kaasa tõelise reformi, pidades silmas ühtekuuluvuspoliitika järgmist õigusaktide paketti pärast 2027. aastat;

46. kordab Euroopa Regioonide Komitee nõudmist rakendada usalduslepingut Euroopa Komisjoni ja ühtekuuluvuspoliitika korraldusasutuste vahel, et taastada Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide atraktiivsus projektide elluviijate jaoks, et 2021–2027 programmitöö perioodil väga madala allesjäänud veamääraga programmid saaksid kasu järgmise programmitöö perioodi juhtimis-, kontrolli- ja auditieeskirjade lihtsustamisest;

keskendudes tõelisele usalduspartnerlusele kohalike ja piirkondlike omavalitsustega ...

47. tõdeb 2021–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika teatavat tsentraliseerimist ning partnerluse põhimõtte ja piirkondlike omavalitsuste rolli õhnestamist rakenduskavade investeerimisvajaduste kindlaksmääramisel;
48. kiidab ühtekuuluvusaruandes väljendatud kavatsust tugevdada mitmetasandilist valitsemist ja partnerluse põhimõtet;
49. toetab hiljuti käivitatud Euroopa partnerluse praktikakogukonna algatust aastateks 2021–2027, mis peaks viima Euroopa partnerluse käitumisjuhendi märkimisväärse täiustamiseni;
50. rõhutab ühtekuuluvuspoliitika ainulaadset lähenemisviisi, mille puhul Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondide rakenduskavad põhinevad kohalikul tasandil kindlaks määratud piirkondlike vajaduste analüüsil ning järgivad täielikult kaasavat ja demokraatlikku protsessi, vastandina taaste- ja vastupidavusrahastust toetatavatele riiklikele taastekavadele, mis koostati suures osas ilma piirkondi kaasamata;
51. kutsub seetõttu komisjoni üles suurendama piirkondade rolli struktuuri- ja investeerimisfondide haldamisel ning tugevdama partnerlusega seotud õigusnorme, pidades eelkõige silmas 2027. aasta järgsel perioodil;

Ühtekuuluvuspoliitika kui vahend elanikkonna vähenemise peatamiseks sisemaa-aladel ning maa- ja mägipiirkondades

52. väljendab muret elanikkonna järkjärgulise vananemise, sündimuse vähenemise ja rahvastikukao pärast sisemaa-aladel, iseäranis maa- ja mägipiirkondades;
53. märgib, et sellised majanduslikud ja sotsiaalsed häired nagu hiljuti COVID-19 pandeemia ja Ukraina konflikti põhjustatud probleemid mõjutavad noorte tulevikuootusi;
54. rõhutab, kui oluline on koostada ELi demograafiastrateegia, võttes eelkõige arvesse võimalusi, mida pakuvad seaduslikud rändevoord meie liidus, tugevdades ühtlasi ebaseadusliku sisserände koordineerimist ning pakkudes pagulastele toetust ja kaitset;

Eritähelepanu püsivate geograafiliselt ebasoodsate tingimustega piirkondadele

55. peab kahetsusväärseks, et ühtekuuluvusaruandes pööratakse üksnes pealiskaudset tähelepanu probleemidele, millega seisavad silmitsi püsivate geograafiliselt ebasoodsate tingimustega piirkonnad ja äärepoolseimad piirkonnad;
56. nõuab, et kõigis ühtekuuluvuspoliitika tulevikku käsitlevates reformiprojektides pöörataks erilist tähelepanu ELi toimimise lepingu artiklis 174 määratletud püsivate geograafiliselt ebasoodsate tingimustega piirkondadele, eelkõige saartele, hõredalt asustatud piirkondadele, piiriülestele ja mägipiirkondadele, ning äärepoolseimatele piirkondadele;
57. rõhutab olulist tööd, mida Euroopa Parlament on teinud saarte ühtekuuluvuse küsimuses, ning tunnistab Euroopa saarte tegevuskava tähtsust;
58. tunneb maapiirkondadega seoses heameelt asjaolu üle, et ühtekuuluvusaruandes tunnistatakse demograafiliste muutuste võimalikku negatiivset mõju Euroopa ühtekuuluvusele; nõuab sellest tulenevalt, et Euroopa Komisjon tugevdaks tulevikus ühtekuuluvuspoliitika investeringuid ja vahendeid ning ÜPP strateegiakavasid – võttes arvesse maapiirkondade elanikkonna ja territooriumi osakaalu kogu ELis – eelkõige piirmäärade kaudu, mis kehtivad artiklis 174 tunnustatud piirkondadele ning maa- ja linnapiirkondade koostööl, millest igaljuhul on piirkonna harmoonilist arengut silmas pidades suhtelisi ja täiendavaid eeliseid;
59. rõhutab samal ajal suurlinnapiirkondade positiivset rolli sidusa arengu tagamisel, kuna nad jaotavad asjaomases piirkonnas rikkust ja kasu ning loovad tõhusamaid linna- ja maapiirkondade vahelisi sidemeid. Komitee kordab, SKP elaniku kohta ei anna arengutasemest täit ülevaadet, ning soovib kasutada sotsiaalarengu indeksi meetodikat, et teha kindlaks kõige pakilisemad probleemid, mille lahendamist on vaja suurlinnapiirkondades ühtekuuluvuspoliitika vahenditest rahastada⁽²⁾;

(²) Euroopa Regioonide Komitee arvamus teemal „Suurlinnapiirkondade probleemid ja nende koht tulevases 2020. aasta järgses ühtekuuluvuspoliitikas“ (ELT C 79, 10.3.2020, lk 8).

Territoriaalse koostöö hoogustamine

60. märgib, et 2021.–2027. aasta ühtekuuluvuspoliitika territoriaalse koostöö komponendile eraldatud eelarvet vähendati eelmise perioodiga võrreldes märkimisväärselt, kahjustades ELi suutlikkust käsitleda piiriüleste piirkondade ühtekuuluvuse seisukohast olulisi küsimusi;

61. kiidab ühtekuuluvusaruandes sisalduvat viidet piiriülese ja piirkondadevahelise koostöö tugevdamisele; nõuab, et tulevane ühtekuuluvuspoliitika pärast 2027. aastat kajastaks täielikult kasvavat vajadust tugevdada ühtekuuluvust, säilitada olemasolevad koostöömehhanismid ELi piirkondade vahel ning reageerida praeguses olukorras tekkivatele uutele probleemidele koostöö valdkonnas.

62. peab kahetsusväärseks, et kõnealune vahendite vähendamine mõjutab kõige negatiivsemalt ELi toimimise lepingu artiklis 174 määratletud piirkondi, mis oma looduslike ja püsivate ebasoodsate tingimuste tõttu vajavad esmajärjekorras oma territoriaalse, majandusliku ja sotsiaalse ühtekuuluvuse tugevdamist teiste Euroopa Liidu territooriumidega.

Brüssel, 12. oktoober 2022

*Euroopa Regioonide Komitee
president*

Vasco ALVES CORDEIRO
